

TIDEVARVET
N:r 26: 1929

Den ledande artikeln heter Radikala kvinnor och socialdemokratiska.

Under rubriken Drömmen om kamratsamhället skildras Fogelstadförbundets årsmöte.

En av de svenska delegerade och deltagarna i Internationella Rösträttsalliansens jubileumskongress i Berlin, Dr Alma Sundquist, berättar i Kongressdagarna i Berlin om dess märkliga kvinnogestalter och intressanta förhandlingar.

Cora Sandels till svenska översatta böcker Alberte och Jacob samt En blå soffa annaläs av Ellen Michelsen.

När Tidevarvet går i press är ännu inte avgjort, ifall de uppsagda avtalen för typograferna komma att leda till öppen konflikt. Skulle så vara fallet kommer Tidevarvet troligen inte att kunna utkomma i nästa vecka, för vilket vi i så fall bedja prenumeranterna om översändande.
Blir medlemsförslaget antaget utkommer Tidevarvet som vanligt lördagen den 8-juli. Den som lever får se!

Olga Elmdahl
Modemagasin
Kungsgatan 53. Tel. 10851
STOCKHOLM.

Gör ett besök i
Söders populäraste bageri
BAGARSTUGAN
Bellmansgatan 6 Hornsgatan 37

VÅR BOSTAD
Hysesgäströrelsens organ
(Red. Ernst J. Lundqvist)
Bästa Familjetidningen
Rikt illustrerad. Lättläst. Underhållande.
Pren.-pris 1/4 kr. 5:-. Lös-Nr. 30 öre.
Utkommer var 14:e dag.

DIVINIA-HALLEN
Begravningsbyrå. Fabrik.
Storsorteringstistor. Lägapriser
Biblioteksg. 30. Tel. 2575. N. 16542
Sv. Eldbegängelseför. ombud.

Svenska Eldbegängelse Föreningen
Normalstorg 2 A — Stockholm
Öppen 10-4, lördags- och helgdagsaftnar 10-2
Tel. Norr 2200 för eldbegängelser
Norr 2280 • medlemsansökan.
Avgift 10 kr. en gång för alla, för begravningsförsäkrad 5 kr.
Krematorier i Stockholm, Göteborg, Örebro och Helsingborg.

Drömmen om kamratsamhället

Från Fogelstadförbundets årsmöte

Midsommar 1929

När rektor Hermelin i sitt hälsningsanförande vid Fogelstadförbundets årsmöte citerade Tolstoys ord: »Livet är intet annat än ett övergivande av gamla syner och ett gripande efter nya», då framträdde för mitt öga den blå-vita festalen, med sina vindsbjälkar och fönstersmygar, sin doftande midsommarskrud av löv och blommor, sina glada skaror av återförenade kamratgrupper som en god och idog verkstad, där många nya syner för de enskilda stält upp i dagen, genom ett förlösande ord, genom samtalandets kraft och nya kombinationer.

Rektorn talade om hur glad hon var att se förbundet på nytt samlat, hur hon kände så starkt som ofta förr att man här kunde tala ett gemensamt språk, höra och förstå varandra. Ty fastän vi ofta måste gå samvetsensamma vår väg fram, är det ändå samma strävan, samma trevan och längtan som leder oss.

På fortsättningskursen, som under fjorton dagar varit samlad på Medborgarskolan, hade man diskuterat frågan, ha vi ett samhällsideal? Och kunna vi arbeta för det, fastän det visar sig så många svårigheter när det skall praktiskt förverkligas? Ja. Därför att även om det ibland är svårt att se, komma på vägen så många nya möj-

ligheter in, så många nya inkast från nya människor, att vi aldrig på förhand kunna beräkna hur långt vi komma till nå.

Händelserna som utspelade sig på Fogelstad under de tre regniga midsomradagarna voro också spännande nog, för att man på måndagen skulle kunna säga, tänk, i lördags kunde vi ändå inte veta hur mycket som rymmes mellan ett återseende och ett avsked.

Det var ett sjuttioåttal Fogelstadförbundare, som samlats till detta förbundets fjärde årsmöte. Där voro representanter för den allra första kursen 1922, kamrater, som redan då varit män i staten och kamrater som blivit det sedan dess. Där voro deltagare från kurs efter kurs av de 12 som gått, ända fram till den trettonde, som är nuvarande värkursen.

Där voro många av dem, som i föreläsningar och besök vid skolan givit av sin rika kunskaps och erfarenhets och konstnärlighets fond och som där-för alla voro glada att träffa. Fröken Hesselgren och lektor Fogelklou, dr. Nilsson och dr. Andreen-Svedberg, fru Arenholt och fröken Westergaard, fru Wägner, fru Björkman-Goldschmidt,

fru Lundequist och fröken Stenhammar.

Det bildades under mötet ur kamratglädje- och diskussionssynpunkt oförläppliga kolonier i nyinredda salar och vindrum, som gästfritt uppslukade den stora skaran. Från det fina »pensionatets», mejeribygnadsneds underverk med förmak och tvättrum och världens mest romantiska omgivningar, sommarträd, blommor och sorlande vatten, till den lilla vindskammaren med plats för två och trummande regn på taket.

Det var riktigt med vacker sång av flickkör och blandad kör med utan solo under fröken Elsa Stenhammars ledning. Till sist voro också alla mötesdeltagarna ljudna på middag uppe hos fröken Tamm, där mötet avslutades.

Man samlades omkring föreläsningar i vad som tycktes de roligaste och märkligaste av tidens märkliga ämnen. Lektor Emilia Fogelklou talade om Religion och psykologi. Fru Arenholt och dr. Svedberg inledde en diskussion om Man och kvinna, fröken Westergaard berättade om Radikale Venstres jordprogram i Danmark och fru Wägner talade om Tidens ansikte, d. v. s. hur världen förvandlats.

Till Lydia Wahlström

Jag minns så väl första gången jag fick en av Lydia Wahlströms böcker i min hand. Det var en upplevelse för den, som förut ej haft något samband med den arten av skrivkonst. Sällan har en juldags förmiddag gått så fort. Många år ha förflutit sedan dess och utvecklingens banor i dagshistorien ha varit spabba, skiftande och förunderliga.

När Lydia Wahlström, en av tidens starka personligheter och kämpande andar, nu firar sin högtidsdag, må det förunnas gammal vänskap och kärlek till historia att bringa henne en hyllning och ett tack.

Elisabet Tamm

Hur skilda områden som än beröres, tyckte man sig kunna ur alla dessa föredrag och ur diskussionerna som följde dem, kunna avlyssna en hoppfullhetens klara ton. Kanske berodde detta på det, som rektor Hermelin uttryckte så, att om man tillräckligt länge fixerar en bild, en syn, såll man till sist finna sättet, på vilket man kan skapa det verk, som motsvarar synen.

Där var t. ex. fröken Westergaards pedagoger för det danska radikala (Forts. 1 sid. 3.)

Kongressdagarna i Berlin

Av Doktor ALMA SUNDQUIST

Den Internationella Föreningen för Kvinnans Politiska rösträtt och Fulla Medborgarskap höll den 17-23 juni sin elfte kongress i Berlin, den stad där den år 1904 stiftades med anslutning av kvinnor från sex länder.

Till 25-års jubileet i år kommo delegationer från 45 stater, av vilka 25 införlivat den kvinnliga rösträtten med sina konstitutioner.

Öppningshögtidligheten gick av stapeln i Krolls stora festsal, rymmande 3,000 personer, och fylld från golv till tak av en publik som föredöde ett stark inslag av ungdom. Först talade den tyske inrikesministern Severing, som inför kvinnokongressen sade sig komma att tänka på Ibsens skådespel »Samfundets Stötter», där den från Amerika återkomna Lona Hessel kommer som en frisk fräkt och vädrar ut den unklara luften i det gamla samhället. En dylik frisk fräkt borde kvinnorna bli inom det politiska livet. Han erinrade om att redan i början av världskriget kvinnor hade sökt att öppna ögonen på diplomater och statsmän för krigets verkliga natur, för den fördömda och den sänkning av massornas

levnadsstandard som måste komma att följa i dess spår och efter att med några ord ha antytt Tysklands bekymmersamma läge uttalade han till slut sin förhoppning att kvinnorna i sin offentliga verksamhet skulle ledas av medvetandet om att icke jäm och blod utan som Lona Hessels slutreplik i Ibsens skådespel lyder »sanningens och frihetens anda — — — det är samhallets pelare».

Fru v. Velsen hälsade kongressdeltagarna välkomna å de tyska kvinnornas vägnar och hoppades på ett gott och välsignelsebringande samarbete och förstärkte för Tysklands svåra läge.

Världens första riksdagskvinna, Annie Furuholm, beträdde sedan tribunen, ståtlig och värdig som alltid och gav en kortfattad men innehållsrik skildring av föreningens uppkomst och växt. Vid varje kongress hade nya länder anslutit sig — vid denna bl. a. Rodesia och Japan —, och detta illustrerades mycket vackert genom att unga, söta, gulklädda studentskor varje gång nyanslutna länder nämndes trädde upp på estraden med tillhörande

flaggor i sina utsträckta händer, så att härv till slut bildades en hel skog av vajande dukar, symboliserande denna gång en gemensam vilja till samarbete och fred på jorden.

Kongressprogrammet omfattade såsom det på senare åren varit vanligt många olika frågor, varvid egendomligt nog arbetet för kvinnorösträtten i de länder, där sådan ännu saknas, räknat komma rätt mycket i bakgrunden, vilket med en viss besvikelse anmärktes av en delegerad från ett dylikt land. Denna anmärkning besvarades med ett uttalande om att arbetet för de rösträttslösa kvinnornas sak naturligtvis med all kraft fortfarande skulle vara ett huvudsyfte för den Internationella Rösträttsföreningen.

OM SAMARBETE MED INTERNATIONELLA KVINNORÄDET.

En viktig fråga var den om samarbete mellan Rösträttsföreningen och Kvinnornas Internationella Råd (International Council of Women). Då dessa båda kvinnosammanslutningar ha många gemensamma mål och i mångt och mycket företråda samma

eller likartade intressen och uppfattningar, hade styrelsen framlagt ett förslag, om att Rösträttsföreningen gemensamt med Rådet skulle tillsätta en kommitté för att undersöka möjligheterna för samarbete mellan de båda organisationerna, varjämte från brittiskt håll föreslagits att denna kommitté även skulle undersöka möjligheterna för en framtida sammanslutning (»amalgamation»). Styrelsens förslag antogs enhälligt. Om tilläggsförslaget gingo däremot meningarna i sär. Dess anhängare, framhöllo att ekonomiska och organisatoriska länder skulle bli följden av en sammanslutning och att man genom en sådan skulle komma ifrån de svårigheter, som åtminstone i några länder föreligga, att få ett tillräckligt stort antal intresserade och i övrigt lämpliga personer att sköta de båda organisationernas arbete. Motståndarna befarade att den anda som råder inom Rösträttsföreningen, skulle bli hämmad på ett för kvinnornas strävanden ödesdigert sätt genom en sammanslutning med Rådet, vilket av en delegerad från ett östligt land uppgavs i detta land vara representerat av en grupp rika damer, vilka endast intresserade sig för välgörenhet. Det ansågs även på sina håll att kvinnornas intressen snarare skulle främjas

konsum föreningen för lägre levnadskostnader

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1-3, 2 tr., Stockholm.

UTGIVARE:
Ada Nilson.

REDAKTIONSKOMMITTÉ:
Elin Wägner.
Elizabeth Tamm.
Honoris Hermelin.

REDAKTIONSEKRETERARE:
Carin Hermelin.
Mottagningstid 10-12.
Telefon Norr 48 42.

EXPEDITION:
Telefon Norr 252 43.
Kontorstid kl. 10-12 f. m., 1-4 e. m.
Postgård 1544.

PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6,- halvår kr. 3:50,
kvarter kr. 2,- Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:
1 text 20 öre
per millimeter.
Textsida eller särskilt begärd plats 25 öre

Stockholm 1929
Wahlstedts Tryckeri Aktieföretag
Storgatan 22

Smakfullakransar, alla priser!

La fleuriste

6 Malmorgsgatan
Allm. Norr 6296 Riks 2550

Extra fint mejerismör
prisbelönt
Levereras sedan 20 år från samma
mejeri

Gott Landsmör
Ph. Engelunds Smörfärfä
2 Östermalmsgtg 2
Tel. 70383 Norr 8066

Frälsningsarméns
Alkoholisthem
Kurön
(Ätjuter statsbidrag)
Tid timmars ångbåres från Sthlm
Prospekt och övriga handlingar såndas från
Socialsekreteraren, Ostermalmsgatan 24
Stockholm.

Stamning

Snabb, säker bot enl. Prof. Kunnows
metod. O. Brönberg, full spec. Birger
Jarlgatan 41 A, 2 tr. Tel. Norr 160 28,
Dubbelstvarsorto.

ALMA AXELSSONS
Föreläsningshem,
Linnégatan 19, mottager inackord, även
för längre tid. Tryggt o. ogen. välrök
Tel. 778 24.

ADVOKATER
Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Mathilda Staël von Holstein
Ledam. av Sveriges Advokatsamfund.
Malmorgsg. 3, Stockholm.
Telefon 288, 289.
Familjant. Hyresredningen. Testa-
menten. Bouppteckningar. Förför-
ningar från lönsorten besvaras öns-
gående.

Eva Andéns Advokatbyrå
Inneh. Eva Andén.
Ledam. av Sveriges Advokatsamfund.
Herkaulegatan 14. Tel. 7575-7576.
Ed. La Virtugatan.
STOCKHOLM.
SPECIALITET: Familje- och arvsaker,
Boutredningar och testamenten,
Föreläsningsprogram.
Aven skriftliga förföringar.

Advokat Cyril Holm
Ledam. av Sveriges Advokatsamfund.
Birger Jarlgatan 39, Stockholm.
Tel. Norr 5223.

Westerståhl, O. & Branting-W., Sonja.
Vasagatan 4 Tel. 11218

Advokat Henry Ruben
Bibl. Jurist.
E. O. HÖVNEROT, F. FÖRSÄNDER
DRÖTTNINGGATAN 48, 2 tr.
Telefont. 2208 - 2227.
Spec. Trafik- och skadeståndskörens,
Arvs- Arternskap o. Hyresaker.

TANDLÄKARE
Inga Forsberg
Medlem av Sthlms Tandläkareförening
Folkungagatan 50, 1 tr. (Gölgatpalstet)
Mottagningstid: Vardagar 10-12
f. m. och 7-8 e. m. Annan tid enl.
överenskommelse pr tel. s. 1324.

Tandläkare Ester Ekström-Oliv
Folkungagatan 79
Medl. av Sthlms Tandläkareförening
Mottagn. enl. överensk. per tel. f. 64.91
Tandläkare

Gunnar Wijkström
Odenagatan 90. Tel. 84070. Vardagar
10-1, 5-7, 30. Lördagar 10-1, Sönd,
12, 30-1, 30. Kostnadsfri rådgivning

Tandläkare Harry Weinberg
Drottninggatan 71 A. II tr.
Mottagn.: Månd, Önsd, Fred, Lörd,
11-1. Tisd, Torsd, 4-7. Tel. N,
75 51.

Radikala kvin- nor och social- demokratiska

Någon illa underrättad och tydligen
helt och hållet oängående skribent här,
i Soc.-Dem. av den 19 juni, uttrytt sig
om de radikala krafterna bland värt
lands intellektuella kvinnor, om deras
ställning inom vårt politiska liv och
till arbetarkvinnorna. Inför ett sådant
rekord av oriktigheter på några få rader
hade vi nästan väntat att någon
socialdemokratisk kvinna skulle ta till
orda. För det första borde det ha pro-
testerats mot den varken hövliga eller
korrekta motsatsställningen mellan ra-
dikala och intellektuella kvinnor å ena
sidan och socialdemokratiska å den andra.
Vidare borde man ha korrigerat
det oriktiga påståendet att i umgänget
mellan de socialdemokratiska och ra-
dikala kvinnorna de förra äro "reserverade",
medan de senare söka öva mäls-
manskap över dem och skämda den
översende på axeln.

Skribenten kunde ju innan dessa klä-
cher plockades fram, som inte täcka
någonting verkligt, ha rådförat en i
dessa sammanhang så nära till hands
varande person som fru Hulda Flood.
Hon skulle säkerligen då upplyst om
att gott kamratskap och samarbete rå-
der mellan de radikala och socialdemo-
kratiska kvinnorna, och hon skulle sä-
kert ha skrattat ut den som vägrade fö-
reslå, att hon late någon översende
klädas sig på axeln, eller att hennes
vänner bland de radikala kvinnorna
nänsin visat tendenser åt det hållet.

Artikelförfattaren frågar varför
den socialdemokratiska kvinnoreör-
elsen endast kan uppvisa några få intel-
lektuella, (uttrycket är icke värt),
medan engelska Labour Party räknar
en mångfald kvinnor från den s.
k. intelligensen. Vi känna inte till om
proportionerna äro till Labour Partys
fordel, det är möjligt. Vi vilja bara
erinra om att Sverige icke äger någon
motsvarighet till Independent Labour
Party. Möjligen ligger här en förklar-
ning.

I alla händelser håller den enfaldiga
förklaring icke streck, som skribenten
i Soc.-Dem. konstruerar upp. Han el-
ler hon påstår nämligen, att det är
den traditionella borgerliga respek-
ten för det sociala anseendet, som tydligen
avhåller dem (de radikala kvin-
norna) från att taga detta steg (att
bli socialdemokrater).

Vilka personer eller grupper, som
artikelförfattaren avser, om den över-
hövd avsett eller menat någonting, är
oss obeaktant. Men den tyckes utsträcka
begreppet radikal även till de kvinnor,
som åstannat kring de frisinnades och
liberalas mer eller mindre diffusa pro-
gram. Vi uttala oss icke om dessa
program i och för sig, diffusa är väl i
varje fall knappast ordet. Men en sak
ville vi ha sagt.

Det är säkerligen oräddt mot de
kvinnor, som gå fram för dessa pro-
gram, att påstå att de göra det mot sin
övertygelse och av ren social feghet.
De tillhöra sina frisinnade och liberala
partier, därför att de drivas med dem
och gilla dem, naturligtvis. Sedan finns
det ju en grupp radikala kvinnor som
icke tillhöra varken det ena eller andra
av dessa partier och som ha sin
egen politiska uppfattning, på väsentliga
punkter avvikande från de två
nyss nämnda partiernas.
Att dessa kvinnors ställning som ra-

Syndika- lismen

Den svenska syndikalismen har i da-
garna lagt ett viktigt avgörande bakom
sig. På sin undermiddsommarhelgen
hållna nittonde kongress beslut näm-
ligen Sveriges Arbetares Centralorgani-
sation att fortsätta sin självständiga
tillvaro och avbröt därmed bestämt
den tackläggning, som på sina håll under
de sista åren varit aktuell, att de lokala
syndikalistiska organisationerna skulle
uppgå i de till landsorganisationen an-
slutna fackföreningarna.

Det har gjorts gällande, att syndi-
kalisterna på vissa punkter, exempelvis
ifråga om arbetssamtal, så mycket
närmat sig socialdemokraternas stånd-
punkt att en sammanslagning av de
båda organisationerna skulle ha varit
naturlig. Emellertid har S. A. C. ge-
nom det enhälliga kongressbeslutet un-
derstrukit sin önskan, att fortfarande
verka för en idé, ur vilka organisa-
tionerna framgick vid bildandet 1910.

Det har sitt intresse, att på denna sig
dessa idéer i en tid, då en samhällsö-
retses namn för dem som stå utanför
så lätt förvandlas till slagord, som sedan
utan skrupler kan användas på det
medast förenklade sätt.

Syndikalismen, som är smera en rö-
relse än en lära, vill ta i sin tjänst
individuernas förmåga till självständigt
skapande och frigt initiativ, den enskilda
känslan av personligt ansvar och be-
tydelse för det hela. Syndikalismen
bygger inom själva näringslivet genom
sina lokala organisationer de organ,
som så småningom skola ersätta staten.
Staten uppfattas som en tvångsmakt,
hittills aldrig byggd på ömsesidiga
frivilliga överenskommelser med bor-
garna emellan, utan ständigt fram-
gången ur vissa grupper eller klassers
övertag över andra. Det är också på
produktionens område som kampen
för en ny samhällsordning skall ut-
kämpas. Här gäller att sätta in aktio-
nen på lämpligast tid och plats. Ar-
betarna skola därför på vägen mot
produktionens överflyttande i deras
egna händer, obundna av avtal, ha fri-
het att själva välja sina tillfällen. Så
praktiseras t. ex. det systematiska av-
folkanudet av en arbetsplats, vilket vid
upprepade tillfällen förmåt arbetsge-
varer till eftergift. Blockad, sabotage
och olika former, säkerligen äro drivet
till stor skicklighet, äro bland de syn-
dikalistiska vapnen.

Fastän ofta förvandlat i negativ
riktning synes sålunda i den syndika-
listiska striden liksom i så många
människliga strävanden kravet på rätten
till arbetsglädje och skaparglädje som
en stark drivkraft. Den syndikalistiska
rörelsen tar till följd av sin inställning
emot staten avstånd från allt vad par-
lamentariskt verksamhet heter. Den kan
därför ofta te sig isolerad från det
dagliga skendet. Man är alltid vänt
att i denna form av det politiska livet
se varje mänsklig angelägenhet, den
största som den minsta i tur och ord-
ning avspäglad.

Men den enskilda människans om-
sorgsliga skoling till ansvar och om-
domensförmåga är ett viktigt villkor för
rörelsens växt. Kravet på frid mellan

radikala vildar skulle vara sociala för-
delaktigare än den som medlemskap i
ett stort parti skulle ge dem. Är lika
dumt att påstå som det överuivna är
dumt att diskutera social ställning i
dessa sammanhang.

De radikala kvinnorna ha med de
socialdemokratiska många önskemål
gemensamma, och de gjorde front till-
samman med dem mot den borgerliga
samlingen vid valen. De ha samarbetat
med dem och de önska samarbete med
dem i så stor utsträckning som möj-
ligt. Just därför ha vi icke velat, att en
feluppfattning, framförd i social-
demokraternas huvudorgan, skall stå
ömsömsagd. Åtminstone icke från Ti-
devarvets sida.

En pampig sextioåring

Dr. Lydia Wahlström.

Den 28 juni fyller dr. Lydia Wahl-
ström 60 år. Hon firar sitt jubileum
i fulla krafter och strävandet av sin
gärning och hur denna kommer att ge-
stalta sig i sin helhet vet man ännu icke.
Ty dr. Wahlström är mångkunnig och
förfaren i många andliga idrotter, som
hennes arbete hittills noggrant vi-
sat.

Tidevarvet byllar henne för vad hon
gjort och för vad hon kommer att gö-
ra. Vi hava så mycket mera skäl där-
till, som vi hålla fört att den livsdug-
liga och rikliga femininism framför
allt gagnas av sådana kvinnor som sko-
ta sitt ansvar och sitt arbete på ett så-
dant sätt att det kräver allmän respekt.
Detta gäller både yrkeskvinnan och
hennes arbetsrka.

Om dr. Wahlström kan med rätta
sägats att hon inlagt redlighet och
skicklighet i all sin gärning. Hon är
en sakkunnig och kritisk historisk för-
fattare, en framstående skolchef, en
förfaren och skicklig ledare för de
sammanslutningar dit hennes levande
sammhällsintresse drivit henne och tack
vare hennes säkra stilkänsla och rö-
rliga intellekt har hon även som roman-
författarinna »slagit igenom» vid en
tidpunkt när få människor förmå söka
sja nya uttryck för sin egenart.

Hon har därtill med hela sitt väsen
och hela sin insats gått den lagstift-
ning i förväg som tillerkände kvinno-
na full medborgarrätt. Hon har den
intellektuella lidelse och även något av
den stovlenhet som brukar anses va-
ra typisk endast för manliga begyvnin-
gar. I sitt starka kyrkliga intresse
inligger hon något av prelats men-
talitet, i sin politiska insats har hon
krävt rätten att giva lika mycket som
rätten att taga. Hon skulle även utan
den rösträtt hon varit med om att till-
kämpa sig vara en fullgod medborgare.

Folken med avrustning som förutsät-
ning visar syndikalismens plats i det
större sammanhanget. Utan tvivel har
den svenska syndikalismen i detta avse-
ende en betydelsefull uppgitt att fylla,
en uppgitt, om vilken dess organ Ar-
betaren också visat sig medveten.

Praktiserande läkare

Införd genom
Stockholms Läkarförening

Dr: Ester Grönblad
Ögonsjukdomar
Götgatan 7, 3 tr. hiss.

Mottagn.-tid vard. 10-11, 3-6.
Sönd, 10-11, 11 Annan tid efter
överenskommelse pr tel. Söder 11170

Med. Doktor
John Hellström
Kirurgiska sjukdomar.
Nyborgsgatan 11, 2 tr.

Mottagn. Månd., Önsd., Fred. från
kl. 3. Iklät efter anmälan pr Tel. Öst.
453 kl. 9-10.

Dr: Mauritz Levin
78 Folkungagatan 78, 1 tr.
Allmänpraktiserande.

Vard. 9.30-11, 2.30-5. Sönd. 10-11,
11. Bost. Birger Jarlgatan 7378, 5 tr.
hiss. Vard. 1-2. Tel. Sö. 8020, N.
10589.

Doktor
Torsten Lindner
NERVSJUKDOMAR
Mästarämbetsgatan 9.
Invid Blåstorgsgatan.

Tel. 1919. Telefonfrå. 9-10 f. m.
Mottagn. enligt överenskommelse.

Med. Doktor
Ernst B. Salén
Invärtas sjukdomar, spec. Åmnes-
omslutnings- och hjärtsjukdomar.

Sia Blasieholmshemmen 4 A, 5 tr.
hiss, (Invid Nationalmuseum).
Tid till mottagningen erhålles per
tel. Norr 216 vardagar 9-11 f. m.

Doktor
Magnus Hambræus,
Götgatan 11, 2 tr., hiss.

Öron-, näs- och halsjukdomar.
Mottagn. vardagar 3-4. Sönd. 10-
10.30. Annan tid efter överenskommelse
pr Tel. Söder 594.

TANDLÄKARE

Tandläkare Arnold Ahlström
Birger Jarlgatan 33, IV.
Medlem av Sthlms Tandläkareförening
Mottagn. enl. överensk. pr tel. N. 8350

Tandläkare Gustaf Backellin,
Strandvägen 1, 2 tr.
Medlem av Sthlms Tandläkareförening
Rådägningsg. kl. 12.1
eller efter Telef. anmälan 74824.

Helpensionen - Herrsätra Skola,

Carlberga, Södertälje, mottager ett begränsat antal elever på flickskolans
alla stadier. **Normalkolekompetens.** Moderna metoder o. individuell
undervisning. **Praktiskt arbete** i uppfostrande syfte. **Hemlik at-
mosfär.** Stärkande fritillsuft. Nybyggnad med bl. a. tidsenlig gymnastisk,
slöjd- och skjurm under uppförande. Høstterminen börjar den
10 sept.
Tel. Södertälje 532.

Anna Sundin,
förestånd.

Vi ändra
sorgklänningar
på dagen
Alltid det senaste
Sorghattar och sorgslöjor
Leja-Magasinet
Stockholm

Kamratsamhället

Forts. fr. sid. 1.

Jordförslaget, som med den danska riksdagens nuvarande sammansättning faktiskt har utsikt att bli genomförd. Radikale Venstre har velat försätta den lagstiftning, som redan tillämpas gentemot fideikommiss- och prästgårdar, vilken på vissa villkor utstycks till småbruk och överlämnats till småbrukare till full brukande och besittningsrätt mot en årlig skatt till staten på 4 1/2 % av jordens taxeringsvärde. Radikale Venstre vill föra denna princip vidare över hela landet, till städerna, till de enskilda kommunerna, oavsett om de rymma ett länsgrevskaps eller ej. Med den statens jordfond till förebild, som upprättats genom de årligen inströmmande jordvärdeavgifterna (ca 5 milj. kr. årligen) och som med räntans läggande till fonden är stadd i ständig tillväxt, vill man också i de enskilda kommunerna skapa jordfonder, genom vilka kommunen skall kunna köpa jord till utstyckning åt sina jordbrukande invånare. Staten bidrar ur sin jordfond med en tredjedel av summan, som kommunen betalar för sitt jordbruk. Jorden får också delas ut till koloniträdgårdar. Genom att varje kommun kan ta sin jordfråga i egna händer undviker man också den tvungna flyttningen av dem, som annars gärna skulle vilja ha en jordbit att bruka, men som under nuvarande förhållanden äro hänvisade till de orter, där f. d. länsgrevjord finns att tillgå. Med en ökning av omkring 2,000 nya jordbruk pr år skulle landsbygdens befolkningsöverskott kunna sysselsättas utan att tvingas in i städernas stora arbetslöshetsbår.

Fröken Westergaard, vilken som beaktat var uppsatt som Radikale Ven-

stres kandidat vid sista riksdagsmannavalet och höll en måkänd valtal på små platser ute i den danska landsbygden, vann vid dessa tillfällen en nära kontakt med sina åhörare, som — de uppgingo sammanlagt till flera tusental — och kunde konstatera ett stort intresse för detta förslag till jordfrågans lösning. Vilket ingen kan undra på!

Den hoppfulla tonen fanns också i fru Wagners föredrag om hur världen förändras i riktning mot större enhet och större bekänslighet av naturens krafter. Vi förena oss i allt större enheter, i internationella kvinno-, arbetar-, yrkes-, kooperativa och bostadsbyggande sammanslutningar. Med dessa sammanslutningar och avståndens relativitet följer en benägenhet för likhet i de olika länderna, t. ex. gemensam bygdnadsstil i Trosa och London och Köpenhamn!

Det är bara på det politiska området ur sin bildvid efter. Det står ett litet, kulturhistoriskt visserligen intressant men dock farligt Skansen vid sidan av storstenad Stockholm. Det är farligt därför att vi leva alltför nära den krutdurk, som är det vilande kriget, våra arsenaler och vår moderna krigsteknik. Ty på samma gång som allt annat har också det moderna krigets karaktär förvandlats och kanske starkare än allt annat.

Denna vår förlagda politiska inställning är så riskabel, att vi nu måste handla själva utan att vänta på andras arvutsting. Skyddsproblemet är ännu icke löst, trots de lugnande förklaringar, som kunna komma till synes i pressen. Och även om vi själva skulle kunna överleva ett krig, måste ju den värld till vilken vi komma upp ur våra skyddande källarvalv vara obeboelig med dödad vegetation, dödade djur, förstörda hus etc.

Medan alla öro om vilja till fred äro tillämpliga, måste så många gånger för i historien får göra en handling eller enes — som vi alltid längtat efter och ännu längta efter att få göra — kanske är denna handling att till sammans med Danmark bryta oss ut och med verkliga vingar visa vår vilja till fred.

I detta sammanhang talade fru Wagner om hur Tysklands arvutsting långt ifrån att ha varit en olycka för Tyskland i själva verket var hemlighets till dess snabba återhämtning. Tysklands improduktiva folkklasser äro bara omkring hälften av de länders, som ha obligatorisk krigstjänst.

Tyskland har i år efter åratals ansträngningar lyckats möta kraven på skadedänsersättning på halva vägen. Denna betalning till de segrande makterna är ungefär vad England ger ut för sin armé! »Intet kunde — för att citera en statsmans ord — vara fördelaktigare för Tyskland än arvutstingen.»

Om vi följa denna väg förbi den kritiska punkt där vi nu befinna oss, öppnar sig en framtid, härligare, sörgfriare, lyckligare än vi kunna drömma.

I diskussionen om man och kvinna lade fru Julie Arenholt fram de satsen, med vilka professor Mathilde Vaerting arbetar i sina böcker om Kvinnan i manstans och mannen i kvinnostaten samt sann och falskt könspsykologi (Irrtum und Wahrheit der Geschlechterpsychologie.) Med häpnad sinne hörde vi om mannen på exempelvis Kantschatka, i det gamla Egypten

SARA-restaurangerna

i Stockholm nyöppnade vegetariska avdelning har organiserats av fru Anna Olsson, känd expert på området. Fru Anna Olsson är utgivare av den nyligen utkomna **VEGETARISK KOKBOK** Med förord av Ragnar Berg. Pris i klotband 3.50. Innehåller omkring 485 matrecept. Finnes i bokhandeln.

Lindblads Förlag, Uppsala.

och i andra kvinnostyrda stater, av vilka ännu några bestå, män som vid giftermålet måste lösa sina hustrur lydadt och som endast knäböjande vägdä nära sig henne, där allt initialt lög på kvinnans sida, där mennens ställning och husliga liv gjorde honom fetlagd och svag och kvinnans gestalt var kraftig och ändamålsenlig för arbetet. Dubbelmoralen rådde där — likavisst som i den manstyrda staten — men till kvinnans förmån. De utomaktenskapliga barnens ställning jämställdes alltså utan tvekan med de ännu aktenskapet föddas o. s. v.

Professor Vaerting hävdar som beaktat att mannen och kvinnan under de ständiga pendelans mellan akt och förtryck förtrola lika mycket, antingen de härska eller behärskas, därför att den ensidiga inställningen måste göra deras utveckling ensidig och torftig. Målet måste i stället vara att stanna pendeln i jämviktsläget.

Fru Arenholt är bagerierspektör i Köpenhamn. Hon berättade hur hon brukade säga åt de *uteslutande* manliga arbetarna i bagerierna: »Bageriarbetet borde vara förbehållt för män. Det är kvinnoarbetet, det passar ni inte

CORA SANDEL

Norge hävdar alltjämt sin plats som litteratürens hemland på preference på den skandinaviska halvön. Det är ett egendomligt faktum, och man kan grubbla över dess orsak. Kan det bero på att det norska folket är yngre och mindre traditionsbundet än vi? Eller ligger det bara däri, att genom brottingarna med den hårda grunden, genom kampen med den stränga naturen därborta stiger konsten ur folket? Frågan må stå öppen. Vi på denna sidan Kölen ialta de literära fenomenen i Norge med häpnad och en smula oro. Har Sverige blivit så gammalt, att äderförkalkningen börjat? Sverige producerar årligen en aktingsvärd mängd utmärkt välskrivnen litteratur. Men ursprungligheten? Friskheten? Det salta vädret? ...

Cora Sandel är just nu en av de yngsta och starkt lysande stjärnorna på Norges literära himmel. Hon debuterade 1926 med romanen *Alberte og Jacob*. 1927 kom novellsamlingen *En blå soffla*. Båda ha under samma titlar kommit ut på svenska (Bonniers förlag). Den senare alldeles nyligen. — Liksom det antagligen icke skall litet mod till för att vara ätlingen av en stolt och gammal släkt, så skall det förmodligen heller icke litet mod och självkänsla till för att ge ut sin första bok i Norge: anporträtten se ned från väggarna. Men det unga Norge är djärvt. Det vägar. — Cora Sandel hade fram en ungdomshistoria. En frusen ungdomshistoria från en trång och karg liten småstad längst upp i nordlandet, där solen lysar bara ett par veckor till.

Det skall vi göra. Detta var endast ett skämt, för att få männen att tänka efter och för att få se den absolut oförstående förvåning, som dessa härskare i vår nuvarande manstat visade, över att något skulle vara förbjudet för män.

Fru Arenholt ville nämligen inte gå med på sådan repressiepolitik. Det framhålls också i diskussionen, att i sådana tider, där det redan finns omräden, där kvinnorna gått över gränsen från förtryck till härskande — fastän dessa områden äro ytterst få — och faran inte tycks överhängande att de varken skola bli många eller stora — då måste vi i alla fall se upp att vi inte i lust att ta vår skilda igen driva makten för långt. Målet är ju pendens jämvikt.

Ja, säger fru Arenholt, men vad jag vill understryka är bara, att ingen behöver känna sig hindrad, eller ovärdig eller förödmjukad därför att hon är kvinna. Och det behöver man ännu påpeka, ty där fattas ännu mycket.

Från dr. Svedbergs synpunkt tedde sig saken så, att diskussionen om mennens och kvinnans egenart i själva verket är ganska ointressant och ofruktbar, därför att de individuella olikheterna i alla fall äro så vida mera betydande. För bara varje individ tillfälle att utveckla sina gåvor bli ju tilligen samtidigt också de speciellt

kor och som resten av året ligger i mörker. Det finns tusen ungdomshistorier förut, och i själva uppslaget ligger intet som helst nytt. Det är bara det av de andra. Den bär helt igenom det inlevdas sanningsprägel och ljuset som faller över tingen i denna berättelse är sållynt klart och äkta.

Vad Cora Sandel givit är historien om hur ett barn och en ung människa kan vantrivas, plågas och andligen förtnas i vackra och väggas som människorna så vackert ut från väggarna, möblerna och människorna i detta hem, där dessa två barn, Alberte och Jacob, växa upp. Fadern är en av livet övermannad, som visserligen icke klagar, men som söker flaskan i skåpet för att med dennas hjälp få de enformiga dagarna och nätterna att gå. Modern är tillfrusen och insörpigt. Livet har gäckat hennes drömmar, i hennes närvaro sluta sig och vissa harnsjälens öppna blonknoppar.

Alberte är icke lik andra. Hon är icke vacker och kan icke content att göra sig sådan heller. Hon läser mycket och har en löjlig svaghet att skriva verser. Detta är mer än nog för att vara utstött och utanför lägen. — Jacob är en bra pojke men inget ljus. Som pojke skall han emellertid läsa. Alberte är det som har låshuvudet, men hennes skolgång oppoffras för broderns, för att hålla dem båda i skolan har familjen icke råd. Alberte är dömd till dammtorkning och ledigdag. — »Jag vill ha noget att gjøre, fortjena pengar selve. Ikke bare ga her.» Det är Al-

manliga och kvinnliga dragen bäst tillvaratagna.

På detta ämne kunde spalter offras, helst som många rolige synpunkter kommo fram i diskussionen. Här måste emellertid bli ett slut. Ytterst må bli de ord, som rektor Helmerin uttryckte i sitt inledningstal, då hon påmände om, hur man under fortsättningskursen nästan varenda dag på ett eller annat sätt kommit tillbaka till uppfostringsfrågan. Hur man gått tillbaka till känslan, till det nyskapade livet. två ord hade där varit de viktigaste, Förtröendet och Intresse. Förtröendet varma, rika jordmän omkring dem som växa, och där var och en får bära sin egen möda lätt som om den inte funnes.

Men när vi arbeta för vårt samhällsideal, låt oss fixera synen av kamratsamhället tillräckligt länge, tills vi förstärkt att förverkliga den. Ty: »Ofta i mina syner hör jag redan det nya klostrets klockor kringa över Vadstenaviken», säger Birgitta i Vermer von Heidenstams Heliga Birgittas pilgrimsfärd. »Män och kvinnor, sjunger klockan, så att det ljuder långt in i skogarna, män och kvinnor! — Det är gamla nor Britas stämna som ropar och förmanar Er, I onda, ty smekas och träta kunden I, men gemensamt tjäna den evige guden, det kunden I aldrig.»

Spof.

12 1/2
öre pr lit.

ca **1/5-del**
av det som betalas för övriga förmåliga bordsvatten kostar

LITHINÉS
du Dr. Gustin.

Välsmakande, hälsosamt, lätt kolsyrat.
Rekommenderas av läkare vid urinsjudytales.
På alla apotek i 12-literspaket
å 1.50.

Vi stå till tjänst!

<p>BILSKOLA</p> <p>EKMANS BILSKOLA</p> <p>Norrlandsgatan 31 Norr 16333</p> <p>BORDSVATTEN</p> <p>Drink</p> <p>Ramlösa-Vatten</p> <p>Vårt lands ända naturligt alkaliska bords- & hälsövatten.</p> <p>GLASMÄSTERI</p> <p>J. L. LARSSONS EFTR. Knut Nystrand</p> <p>Glasmästari & Ramafför</p> <p>Gästernästan 8, Stockholm REKOMMENDERAS. Låga priser. Tel. 5. 309 15</p>	<p>FOTOMAGASIN</p> <p>Bennos Fotomagasinet A.-B.</p> <p>Drottningg. 15. Tel. 135 26, N 834 Kodak Kameras & Kodak Film.</p> <p>HANDARBETEN</p> <p>H. Johnson & Co Scheeleplatsen 9 - Stockholm Telefon: K. 1899</p> <p>Rekommenderas allt riksbegagnade och moderna lager av linne, Handarbeten, Silklina, möbler, Moderata priser.</p> <p>HEMSLÖJD</p> <p>Hemslöjdsförbundet för Sverige. Permanent utställning och föreläsning: Kungsgat. 33. S. Kungstornet Stockholm, tel. Norr 5780</p> <p>Sommarmattor, sommarkuddar, bomullstyg till sommarkäddningar. Prøver på begäran.</p>	<p>HOTELL</p> <p>Hotell o. Pensionat Esplanade Fru Anna Fahlstrom Blasieholmsgatan 3, Stockholm.</p> <p>Nära Hotel Royal, Tel. K. 312 2b, väst. Även inrett. ex. Fru Johanna Persson, Telefon: Norr 10. Tel. 739 45, 731 34.</p> <p>JUVELERARE</p> <p>Juvelerare H. Moberg Kornhamnstorg 49, telefon 99 67</p> <p>Matsilver, nysilver o. silversilver. Brilliant, bästa pudsmedel för silver och nyliver.</p> <p>KEMISK TVÄTT</p> <p>A.-B. NYA BLÅ HAND Etabl. 1858 - Liljeholmen</p> <p>Skönlageri och Kemisk Tvättanstalt Tel.: Liljeh. 23, söder 33426</p>	<p>KAFFERUM</p> <p>Vete-Katten</p> <p>Klara N. Kyrkogård 26 I tvätt Kungätern med emot Hotellet Castrén. Gott kaffe, goda smörgåsar, hembakat bröd</p> <p>OPTIKER</p> <p>Ha Era glasögon gjorda!</p> <p>108374</p> <p>Illustration - Lugas - Hemslöjd</p> <p>H. Sjögren & Co. BIBLIOTEKSG. 10 (nät. Broström, Helsingg. 7)</p>	<p>PIANINON O. FLYGLAR</p> <p>J. P. LÖFBERG Hövevarantör. Gr. 1881. N Y H E T. Små Mignon-Pianinon Diplom o. GuidemaJal. Västerås 1929. Goda bet. vittor. Telefon 94 39. Malmströmsg. 84, Stockholm.</p> <p>PAGOD</p> <p>Konditori-Restaurant i So. Kungstornet</p> <p>Lunch från 1:25 Middag fr. 1:50 Suppe från 1:00</p> <p>Konditionsryv, hela dagen. Härförande utsikt över Stockholm, Mälaren och Saltöarn. - Norr 57 48.</p> <p>ÖRJANSBODEN</p> <p>Regeringsg. 67 (ing. fr. Lästmarksg.) tel. Norr 1919</p> <p>Svensk Konst. Svenskt Konsthandverk Speglar, lampetter, bysantiner, ljus och stakar, handmålat porslän</p>
--	---	--	---	--

Kongressdagar i Berlin

berte som ber för sin själ. Svaret består i förmaningar att det är en flickas plikt att vara hemmet och föräldrarna till nytta och glädje. Och en önskan om, att hon måtte värda sitt yttre litet mer, så att . . .

Föräldrarnas oresonliga äganderätt till barnen, deras, i synnerhet moderns, påträngande och egoistiska kärlek, allt plågar detta känsliga och begåvade barn. Miljön omkring gör saken inte lättare. Småstadsmiljön med sin präst, doktor, tjänstemän, sjöman, handlande, deras fruor och deras prostituerade är utomordentligt återgiven. Småstaden med sina fattiga intressen, sin beklämnande, tryckande och outhärdliga luft genomsyr som en londonfogskildring från början till slut.

I denna atmosfär lever nu Alberte sitt spröda ungdomsliv. Med förtvilit i själen längtar hon mot något annat, något dunkelt, bara annat, långt, långt borta . . . Detta något kommer till ända, och hon kommer heller aldrig loss för att bege sig ut att söka det. Jacob är pojke och kommer loss. Men Alberte är flicka: hon bindes hårdare. Till sist nås bristningsgränsen. En natt går Alberte ner till bätryggarna och låter sig glida ner. Vattnet är på väg att dra henne i djupet. Hennes unga blod ropar emellertid förtvilit: *det vill leva*. Hon kan icke detta en gång. Kan heller icke dö. Hon måste fortsätta sitt planlösa liv fullt av lögn och förödning. Den grå vägen av ändlösa dagar . . .

Det har sina sidor att debutera med ett så fullödigt arbete, som Cora Sandel gjorde. Publikens skänkes bort. Den fördrar att nästa bok skall nå ännu ett pinhål högsta än den föregående. Detta kan man väl knappast säga att *En blå soffå* gör. Vilket icke hindrar, att samlingen innehåller starka ting. — Cora Sandel kastar ingen skylande slöja över tillvaron. Den mänskliga jämmerdalen avmlås sådan den är. Ärligt och rak på sak. Ofta är färgerna starka och mera sensuellt glödande än man är van vid i vårt kyliga. Iustreck. Motiven är oftast hämtade från samhällets nedre lag. För söverklårens har Cora Sandel hittills icke visat det allra ringaste intresse. I hennes sista bok skjuter en bitter brygd, förtvilt, förtvilt stackare slunga vanmäktigt sina ökadensord ut i det stumma och iskallda universum. — Med månen har hon, det märks alltför väl, också en oppgjord räkning att göra upp. Obarnbart gisslar hon det starka ketens ömkindigheter och svagheter. Självvallet är det därför också åtkenskapet, denna den omöjligaste av alla samhälleliga institutioner, som påtalas. Trotsigt slungar Cora Sandel sitt oerhörda förakt i människans ansikte. »Den joviale mand er min fiende. Og jeg noget av et irriterende problem for den joviale mand. Det smigrer jeg mig med . . .

De prostituerade är inte glömda. Sista berättelsen i *En blå soffå* heter *Lort-Katrine*. Titeln redan säger ju en del. Den är en fruktansvärd anklagelse mot samhället, slungad av en oförskräckt och kraftig hand. Sedan Cora Sandel berättat om *Lort-Katrine*'s liv slutar hon: »Dette ansikt fra min barndom förløjer mig. Det løser sig pludselig ud av erindrings kaos og ser på mig. Det plager mig. Det anklager mig . . .

I skåpessnas strids råder det ingen tvekan om var *Cora Sandel* är att finna. Mitt i de förtviltade led står hon med lyfta vapen. Må hon slunga dem! Och må de sära, rena och döda! Vi behöva henne.

Ellen Michelsen.

Forts. fr. sid. 1.

av att de båda organisationerna visserligen komme att samarbeta men bevara sin självständighet. Av de svenska deltagarna talade fröken Thorstensson för förslaget och fröken Walin emot detsamma. Det blev icke antaget av kongressen, vilken sålunda endast uttalade sig för ett samarbete med Rådet.

KVINNAN PÅ ARBETSMARKNADEN.

Nutidskvinnans viktiga problem, ställningen på arbetsmarknaden, dryftades med ledning av ett förberedande arbete av en kommitté, i vilken fröken Ingeborg Walin är ordförande. Denna fråga bör ju numera till dem, som äro föremål för internationella överenskommelser staterna emellan.

Kongressen beslöt att regeringarna i de till Nationernas Förbund anslutna länderna skulle uppmanas att genom Internationella Arbetsbyrån söka få denna princip diskuterad vid ett av den Internationella Arbetslagstiftningskongressens sammanträden, så att ett förslag till lagbestämmelser härom skulle kunna framläggas. Kongressen beslöt vidare att uppmana sina anslutna föreningar att motarbeta alla bestämmelser om inskränkning av gifta kvinnors rätt till arbete. Så långt voro alla ense, men då man kom in på frågan om särskild skyddslagstiftning för kvinnor, visade det sig, att mycket olika uppfattningar voro företrädda på kongressen. Man beslöt därför att till nästa kongress förbereda en överläggning i denna fråga, så att den kunde bli belyst från vetenskapliga och tekniska synpunkter samt bli grundligt diskuterad än det nu fanns möjlighet till. Särskilt skall man ta upp skydd mot nattarbete, mot hälsovadligt arbete och mot lyftande av tunga böror till diskussion.

THE OPEN DOOR COUNCIL.

Åt det redan förut varit tydligt att skyddslagstiftningens motståndare knappast skulle kunna vänta ett ovettydigt stöd från kongressen, hade utaför denna, någon dag före dess öppnande, på engelskt initiativ bildats en ny internationell förening — the Open Door Council — med syfte att motarbeta alla särskilt för kvinnorna avsedd skyddslagstiftning. The Open Door Council är naturligtvis icke därför motståndare till det rationellt arbetarskydd, som gäller män och kvinnor, utan tvärtom ivrigt förespråkare för ett sådant. Föreningens ordförande blev den även i Sverige väl kända och högt skattade engelska advokaten miss Chrystal Mc. Millan och den vana anslutning även från svenskt håll. Den anordnade ett offentligt möte i frågan, där anföranden höllos av bl. a. Mme Craene från Belgien, Lida Gustava Heyman, den gamla energiska tyska kvinnoaktören, vilken

tillsammans med sin arbetskamrat dr Anita Augspurg ivrigt arbetat för föreningens tillkomst, fröken Ingeborg Walin, miss Williams, industriarbeterska från U. S. A., Rosika Schwimmer, dr Luisi från Uruguay och Mrs Nadju från Indien, vilka alla framlade skäl för sin åsikt att skyddslagstiftning särskilt för kvinnor är av ondo. För dylik lagstiftning talade särskilt inbjudna tyska riksdagsledamoten Gertrud Hanna, vilken i denna fråga är av samma mening som det socialdemokratiska partiets ledning, en mening, som även delas av många tyska socialt och politiskt verkamma »borgerliga» kvinnor. Fru Hanna sade sig emellertid icke anse att särskilt skydd för kvinnor vore ett mål i sig för sig utan endast en oumbärlig åtgärd på vägen mot bättre arbetsförhållanden över huvud taget.

Publiken, som till stor del bestod av industriarbeterskor, var synnerligen intresserad och gav medlemskraftiga applåder, utrop och alldeles inpass sitt gillande eller ogillande tillkänna, varvid sympatierna tycktes vara båda åsiktsriktningarna.

FAMILJELÖN OCH SEDLIGHETSLAGSTIFTNING.

Men återvändom till Kongressen, där man i samband med förhållandena på arbetsmarknaden även diskuterade de s. k. familjeläggen, för vilka miss Eleanor Rathbone gjort sig känd som en varm och skicklig förkämp. Bl. a. har hon utgett en bok i ämnet »The disinherited Family». Kongressen beslöt att uppmana till ett fortsatt studium av familjelägssystemet och rekommenderade de olika föreningarna att arbeta för dess uttagande i sina respektive länder särskilt med hänsyn till detta systems verkan att befärja likaförhållanden.

Kongressen uttalade sig vidare för fortsatt förbättring av utom åtkenskapet födda barns ställning, varvid fru Schreiber påpekade, att så länge dödligheten var påtagligt större bland dessa barn än bland dem som fötts inom åtkenskap, så kunde man icke slå sig till ro. Även för de gifta mödrarna, vilkas dödlighet i samband med förlösningen är betydligt större än de giftas, måste bättre förhållanden skapas.

Enhälligt uttalade sig kongressen för arbetet för samma moral för män som för kvinnor och för reglementeringens upphävande i alla länder samt mot alla den sexuella moralens avseende lagar och åtgärder riktade endast mot kvinnor, vare sig mot kvinnor i allmänhet eller mot en särskild klass eller grupp av kvinnor. Kongressen beslöt vidare att en framställning skulle göras till den Internationella Arbetsbyrån om avslag å ett till byrån av en kommission för sjömannens våd framställt förslag om obligatorisk läkarundersökning av kvinnor, som hade lösa förbindelser med sjöman i hamnarna. Den energiska och temperamentaliga ordföranden i sedlighetskommittén, dr Luisi, framhöll med rätta att ett dylik förslag gick fullkomligt stiek i stäv med den opinion, som de stora kvinnoorganisationerna gång på gång givit till känna.

KVINNOR I POLISTJÄNST.

Ett uttalande till förmån för införande av kvinnlig polis gjordes även

och i denna fråga anordnades ett offentligt möte i »Lehrervereins» mer än 1000 personer rymmande sal, vilken emellertid långt före den utsatta tiden blev överfull, och dit så stora skaror strömmade, att i en hast två extra möten måste anordnas, så att kvällens talare finga hålla sina anföranden tre gånger. Huvudmötet öppnades av statssekreteraren Abegg, vilkens anförande alltigenom präglades av en stark övertygelse om nödvändigheten av kvinnornas insats i det offentliga livet, och sedan talade bl. a. den kända engelska poliskvinnan »Commander» Allen, vilken kommit till kongressen i egen och av henne själv styrd flygmaskin. Som vanligt talade hon klokt, klart och humoristiskt och skördade livligt bifall.

VILJAN TILL FRED.

Viljan till fred kunde sägas utgå kongressens grundton, som opphörligt klingade i diskussioner och samkväm. En särskild resolution angående fredsarbetet antogs, vari bl. a. påyrkas att Nationernas förbund utan uppgifv skall inkalla en avrustningskongress för att åstadkomma ej endast en begränsning men en allmän och effektiv minskning av rustningarna samt att land-, sjö- och luftvapen skola inbegripas i denna minskning. Som fredsarbets mål anges: möjlighet till fredligt lösning av internationella konflikter, allmän avvapning samt slut på kriget.

Ett offentligt fredsmöte var en af-ton anordnad i Krolls stora sal, som var fylld till sista plats. Mötet öppnades av f. d. Riksinminister Wirth. Efter honom talade greve Bernsdorff, ordförande i Folkförbundsligorna, Världsförbundet, varefter följde en hel rad av talarinor, bl. a. den holländska juristen fru Bakker van Bosse, som är vice ordf. i ovannämnda Världsförbunds Kommission för Minoritetsfrågor, dr Gertrud Bäumer, Mme Schwab från Frankrike, Mrs Nadju, Mrs Corbett Ashby. Dr Gertrud Bäumer hoppades att kvinnorna i de länder, som hade rätt att rusta, skulle arbeta på att det löfte om allmän avvapning som gavs i Versallesfreden måtte fyllas, så att den tyska avvapning, vilken nu av det tyska folket kännes som ett tecken på slaveri, måtte förvandlas till en frivillig medverkan till världsfreden. Flera talare framhöll viken av att arbeta för Nationernas förbunds utveckling. »Giv Nationernas Förbund ökad styrka i dag för att ditt land må få styrka därifrån i morgon», sade en av dem. Mrs Nadju framförde Österns budskap om att världsfreden måste framgå ur en själarnas omvandling. Ännu ett offentligt möte, även detta till trängsel fylld, hölls i Riksdagshuset planerat, där under ordförandeskap av den av tjeckosllovakiska senatör Mme Plaminkova kvinnornas politiska arbete i olika länder belestes i flera anföranden de flesta hållna av riksdagsledamöter, t. ex. miss Rathbone från England, fru Juzech och dr Matz från Tyskland. För det norska kvinno partiets uppkomst och insats vid valen redogjorde fröken Witt.

DET GASTFRIA BERLIN.

Den starka tillströmningen till de offentliga mötena vittnade om det stora intresse som Berlins invånare visade för kongressen. Därtill kom en stor-

slagen och stilfull gästfrihet från både officiellt och enskilt håll. Staden Berlin bjöd på en charmant frukost i Rådhuset och Preussiska Regeringen på galaforeställning på Operan, varvid Figaros Bröllop uppfördes och så gott som hela regeringen var närvarande. Rikskanslern gav supé för de olika delegationernas medlemmar i Zoologiska trädgården, och minister och fru Severing hade garden party i sin vackra trädgård. Privata personer, föreningar och klubbar anordnade samkväm i hem, föreningslokaler och restauranger. Så hade t. ex. Fru Katrinen von Kardorff, skriftställarinnan och f. d. riksdagsledamot samt makt till en framstående politiker, efter operaforeställningen inbjudit samtliga delegerade till en delikat och elegant anordnad supé i varuhuset Wertheims restauranglokaler, där även många restaurangledamöter och andra framstående personer voro närvarande. Fru v. Kardorff hälsade sina gäster välkomna i ett vältaligt anförande, i vilket hon utan att dölja sin sorg över Tysklands internationella ställning uttalade en varm förhoppning om samförstånd och solidaritet mellan alla nationers kvinnor. Mrs Corbett Ashby svarade vackert och varmt och efter henne kom Mme Malaterre Sellier, vilken med glödande, dramatisk välfyllt så att säga frambesvorer fredens ande över kvinnornas samhällsarbete, och vilkens anförande framkallade formliga ovationer.

25-ÅRSJUBILEET OCH UNGDOMEN.

Att vid 25-årsjubileet många påminnelser om de gångna åren kommo fram var helt naturligt. Av dem som voro med om föreningens bildande voro ej så få närvarande och dessa blevo föremål för en särskild hyllning vid d. n. mottagningsfest som styrelsen gav för de delegerade. Där syntes utom den nuvarande ordföranden Mrs Corbett Ashby och hennes mor Mrs Corrad av talarinor, bl. a. den holländska juristen fru Bakker van Bosse, som är vice ordf. i ovannämnda Världsförbunds Kommission för Minoritetsfrågor, dr Gertrud Bäumer, Mme Schwab från Frankrike, Mrs Nadju, Mrs Corbett Ashby. Dr Gertrud Bäumer hoppades att kvinnorna i de länder, som hade rätt att rusta, skulle arbeta på att det löfte om allmän avvapning som gavs i Versallesfreden måtte fyllas, så att den tyska avvapning, vilken nu av det tyska folket kännes som ett tecken på slaveri, måtte förvandlas till en frivillig medverkan till världsfreden. Flera talare framhöll viken av att arbeta för Nationernas förbunds utveckling. »Giv Nationernas Förbund ökad styrka i dag för att ditt land må få styrka därifrån i morgon», sade en av dem. Mrs Nadju framförde Österns budskap om att världsfreden måste framgå ur en själarnas omvandling. Ännu ett offentligt möte, även detta till trängsel fylld, hölls i Riksdagshuset planerat, där under ordförandeskap av den av tjeckosllovakiska senatör Mme Plaminkova kvinnornas politiska arbete i olika länder belestes i flera anföranden de flesta hållna av riksdagsledamöter, t. ex. miss Rathbone från England, fru Juzech och dr Matz från Tyskland. För det norska kvinno partiets uppkomst och insats vid valen redogjorde fröken Witt.

En särskild kallelse hade utgått till ungdomen och mot slutet av kongressen voro särskilda ungdomssammankomster anordnade. Ungdomen hade hörsammat kallelsen. Från kongressens första dag till dess sista följde ungdomen dess arbete med intresse och en mängd unga krafter deltog däri på ett eller annat sätt. Och kanske det till sist blev framför allt denna ungdomens hållning gentemot kongressen i förening med den målmävetna vilja till fred och samförstånd som mötte både bland kongressdeltagarna och utanför kongressen, som göra dessa kongressdagar i Berlin till ett strålant minne och ett strålant hopp om bättre tider i världen.

Alina Sundquist.

Skölkannor
av glas, porslín
och emailj, i olika storlekar
och graderingar,

KIFA
KUNGL. HÖVLEKAMRÖR

31 Regeringsgatan 31